

ТИПИ СЛОВНИКІВ: ТЕХНІЧНА ГАЛУЗЬ (СИСТЕМНИЙ ОГЛЯД)

Усов М.В.

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

г. Харків, вул. Чкалова, 17, тел. 778-40-09,

e-mail: shtin_t@mail.ru

Словники – це невід’ємна частина процесу навчання, пізнання світу, а також самоосвіти. *Об’єктом* нашого дослідження стали англійські, українські та російськомовні словники технічної галузі: загального машинобудування та літакобудування. *Предмет дослідження* – принципи укладання словників та їх відповідність потребам зазначеної галузі, вивчення та укладання технічних словників та їх класифікація. *Метою* проведення дослідження є отримання знань про словники та їх повну класифікацію.

Лексикографія як наука є однією з наймолодших лінгвістичних дисциплін, адже свого наукового змісту набула лише у другій половині ХХ сторіччя. Довгий час цю науку вважали лише технікою укладання словників. Навколо велися дискусії щодо теоретичних питань та практики їх вирішення лексикографією.

Активного розвитку лексикографія спочатку набула в Англії. Перші словники починають видаватися вже на початку ХVІІ сторіччя. Серед авторів слід відзначити вклад таких науковців як Роберт Кодрі, Н. Бейлі, Семюел Джонсон, Кенрік, Шерідан, Уонер. Американська лексикографія починає розвиватися дещо пізніше за англійську: Семюель Джонсон та Ной Вебстер. Словник останнього перевидавали близько 50 разів протягом багатьох років. Радянську лексикографію представила ціла низка видатних науковців: Б. А. Ларін, А. М. Бабкін, Г. В. Степанов, Ю. Н. Караулов, В. Д. Аракін, Л. В. Малаховський та ін.

Класифікувати словники вперше почали Л. Щерба, Г. Гак та Б. Городецький.

Сучасна класифікація словників стала розгалуженішою та повнішою, вона характеризує всі аспекти мовленнєвої діяльності людини. Якщо надати лише перелік існуючих на сьогодні різних видів словників (антропонімічні, діалектні (чи обласні), граматичні, словники сполучуваності, ідеографічні, семантичні й асоціативні словники, історичні, лінгвокраїнознавчі і культурологічні словники, морфемні і словотворчі, зворотні, орфографічні, орфоепічні, синонімічні, словники антонімів, лінгвістичних термінів, словники іноземних слів, неологізмів, омонімів, паронімів, скорочень, словники епітетів, порівнянь, метафор, словники соціальних і професійних діалектів, мови письменників і словники окремих творів, словники-довідники труднощів мови, термінологічні словники, тлумачні, топонімічні, етимологічні, фразеологічні та частотні словники), зможемо впевнитися, що словники відіграють велику роль у сучасній культурі: у них відбиваються знання, накопичені суспільством

протягом століть; вони служать цілям опису і нормалізації мови, сприяють підвищенню правильності і виразності мови його носіїв. Використовуючи різноманітні словники, людина може не тільки орієнтуватися в наукових та технічних спеціалізованих термінах, але за допомогою словників слів-синонімів збагачувати свою мову, робити її більш досконалою та цікавою для сприймання.

Укладання словника – доволі довгий процес, що потребує терпіння та послідовності у діях. Переклад термінів українською та російською мовами виявляється чи не найлегшою частиною проведення практичного дослідження для створення словника, адже зайняв найменше часу, а от пошук інформації у різних джерелах займає найбільшу кількість часу. Більшу частину інформації, потрібної для роботи, ми знайшли у мережі Інтернет на сайтах філологічного і навчального характеру.

Шкода, що в наш час, коли значення словників є настільки очевидним, так мало приділяється уваги навчанню школярів та студентів правильному користуванню різними видами словників. На наш погляд, це могло б слугувати росту їх мовної та пізнавальної культури.

Більшість словників (не тільки вузькоспеціалізованих для системних адміністраторів та перекладачів) переведені в електронні форми. Так, можна швидко знайти відомості про конкретного історичного персонажа, переглянути його фотографію чи навіть почути запис його голосу тощо. Мультимедійні словники, які сьогодні все більше і більше оточують сучасну людину, економлять час і місце. Сучасний комп'ютер тепер легко може вміщувати у собі не один десяток велетенських бібліотек, при чому пошук потрібної інформації настільки швидкий, що років 10-20 тому ці темпи видавалися б фантастичними.

Список літератури

1. *Баранов А. Н.* Введение в прикладную лингвистику. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 235с.
2. *Перебийніс В.І., Сорокін В.М.* Традиційна та комп'ютерна лексикографія / [навч. посібник]. – К., 2010. – 215с.